

ÚVOD

VOLBY DO ZASTUPITELSTEV KRAJŮ

První řádné volby do zastupitelstev krajů se uskutečnily v České republice dne 12. listopadu 2000 jako další krok po vzniku vyšších územních samosprávných celků, které byly zřízeny dnem 1. ledna 2000 na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., Moravskoslezský kraj vznikl pod názvem Ostravský, ale ústavním zákonem č. 176/2000 Sb. byl tento název k 31. 5. 2001 změněn. Volby se konaly v termínu vyhlášeném rozhodnutím prezidenta České republiky ze dne 1. srpna 2000 (č. 266/2000 Sb.). Provedení voleb se řídilo zákonem č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně a doplnění některých dalších zákonů (dále je „zákon“) a některé podrobnosti upravovala vyhláška Ministerstva vnitra č. 152/2000 Sb.

Následující volby, konané ve dnech 5. a 6. 11. 2004 se konaly dle stejného volebního zákona a dle zákona č. 150/2002 Sb. Jedinou změnou bylo převedení tří obcí (Norberčany, Moravský Beroun a Huzová) do Olomouckého kraje. Tato změna byla sice platná až od 1. 1. 2005, ale tyto obce již volily své budoucí zastupitelstvo. Zároveň s těmito volbami se v jedné třetině volebních obvodů uskutečnily volby do Senátu Parlamentu ČR.

Poslední - právě proběhlé - volby do zastupitelstev krajů, konané ve dnech 17. a 18. 10. 2008, opět současně s volbami do jedné třetiny Senátu (v Moravskoslezském kraji senátní obvody 69 – Frýdek-Místek, 72 - Ostrava a 75 - Karviná), již zaznamenaly změněnou strukturu okresů (změny k 1. 1. 2007), která ale neznamenal žádnou změnu ve velikosti kraje.

Volby do zastupitelstev krajů řídila již tradičně Státní volební komise jako stálý volební orgán ustavený podle zákona č. 130/2000 Sb. a podle související vyhlášky Ministerstva vnitra č. 152/2000 Sb. Ve volebních okrscích zabezpečovaly průběh voleb a prvotní zjištění výsledků hlasování okrskové volební komise ustavené podle zákona č. 152/1994 Sb, o volbách do zastupitelstev v obcích. V těchto volbách bylo evidováno celkem 13 679 volebních okrsků – ty byly společné i pro volby do Senátu. V Moravskoslezském kraji pracovalo 1 318 okrskových volebních komisí. Hlavními úkoly okrskové volební komise bylo zejména zajistit průběh hlasování, bezprostředně po uzavření volebních místností sečíst hlasy, vyhotovit zápis o průběhu a výsledku hlasování a předat ho do dalšího zpracování na územně příslušném pracovišti ČSÚ. Pro přebírání výsledků voleb bylo v Moravskoslezském kraji takto vytvořeno 53 tzv. přebíracích míst.

Kandidáti

Kandidátní listiny pro volby do zastupitelstev krajů mohly podávat politické strany a politická hnutí, registrované u Ministerstva vnitra nebo jejich koalice (dále jen „strana“). Voleb se nemohly zúčastnit strany, jejichž činnost byla pozastavena.

Kandidátní listiny se předkládaly nejpozději v termínu 66 dnů přede dnem voleb krajskému úřadu. V rámci téhož kraje politické strany nebo politická hnutí mohly podat pouze jednu listinu, a to buď samostatně, nebo jako součást koalice.

K listině muselo být přiloženo prohlášení všech kandidátů na ní uvedených, že souhlasí mj. se svou kandidaturou. Údaje v podaných kandidátních listinách byly krajským úřadem posouzeny z hlediska náležitostí daných zákonem a bezvadné listiny byly ve lhůtě do 48 dnů přede dnem voleb zaregistrovány. Pokud listina vykazovala závady a nebylo dosaženo jejich nápravy, byla odmítnuta a dotyčná strana se mohla změny takového rozhodnutí dožadovat u soudu.

Na kandidátní listině byli jednotliví kandidáti uvedeni v pořadí určeném stranou, v tomto pořadí byly také kandidátům přidělovány stranou získané mandáty. Pořadí pro přidělení mandátů mohli ovlivnit voliči využitím práva přednostního hlasování, tj. označením až čtyř kandidátů na hlasovacím lístku. Na kandidátní listinu mohla strana zapsat až o pět kandidátů více, než kolik členů zastupitelstva kraje se volilo. V Moravskoslezském kraji zasedá 65 členné zastupitelstvo.

Podaným kandidátním listinám byla Státní volební komisí vylosována čísla a jestliže byla listina zaregistrována, byl pak tímto číslem označen hlasovací lístek této strany. Obsah hlasovacího lístku byl stanoven zákonem a jeho forma byla upřesněna vyhláškou Ministerstva vnitra č. 152/2000 Sb. Označení týchž stran číslem bylo jednotné ve všech krajích, kde strana kandidovala.

Kandidát se mohl do zahájení voleb vzdát své kandidatury, do stejného okamžiku mohl být odvolán stranou, která kandidátní listinu podala. Pokud bylo takové prohlášení učiněno až po registraci listiny, při zjišťování výsledků hlasování se k přednostním hlasům pro tyto kandidáty nepřihlíželo. O kandidátech, kteří z voleb odstoupili nebo jejichž kandidatura byla odvolána, byly uveřejněny informace ve všech volebních místnostech kraje.

V Moravskoslezském kraji kandidovalo 15 stran, na kandidátních listinách bylo celkem 843 kandidátů.

ÚVOD

Způsob hlasování

Volič hlasoval osobně, zastoupení nebylo možné. Voličům, kteří se nemohli dostavit do volební místnosti, bylo na jejich žádost umožněno odevzdat hlasy do přenosné volební schránky. Hlasovací lístky byly na základě stálého seznamu voličů doručovány všem voličům nejpozději 3 dny před volbami, případně je volič obdržel od okrskové volební komise.

Účast ve volbách byla okrskovou volební komisí zaznamenána ve výpisu ze stálého seznamu voličů. Uplatnění zásady, že jeden volič má jeden hlas, bylo zajištěno tím, že voliči byla okrskovou volební komisí vydána úřední obálka, do které volič vložil hlasovací lístek vybrané strany.

Zjištění výsledků hlasování v okrskové volební komisí

Bezprostředně po ukončení hlasování zahájila okrsková volební komise posuzování platnosti hlasovacích lístků a sčítání hlasů, přičemž byly zjišťovány tyto údaje:

- počet osob, zapsaných do výpisu ze stálého seznamu voličů,
- počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky,
- počet odevzdaných úředních obálek,
- počet platných hlasů celkem,
- počet platných hlasů odevzdaných pro každou stranu (kandidátní listinu) jednotlivě,
- počet přednostních hlasů pro každého kandidáta jednotlivě.

Na závěr jednání okrskové volební komise byl o průběhu a výsledcích hlasování vyhotoven zápis a osobně předán určenými členy okrskové volební komise Českému statistickému úřadu na územně příslušném přebíracím pracovišti.

Působnost ČSÚ ve volbách

Na zajištění přípravy a průběhu voleb se podílel Český statistický úřad, jehož hlavním úkolem, jako jednoho ze zákonem jmenovaných volebních orgánů, bylo stanovení závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb. Zpracování a prezentaci výsledků voleb také zajišťoval, a to zcela samostatně a nezávisle na jiných volebních orgánech. Další podrobnosti v přípravě voleb byly určeny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 152/2000 Sb. Úkol Českého statistického úřadu ve volbách byl rámcově vymezen také zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.

Plnění podrobného harmonogramu přípravných prací ČSÚ bylo průběžně projednáváno na poradách řídicí skupiny a informována byla i porada vedení ČSÚ. Uskutečnila se i řada porad s pracovníky regionálních pracovišť ČSÚ, zaměřených zejména na přípravu pracovníků, na vytvoření dostatečných zpracovatelských kapacit a na poznání nových prvků v zásadně změněné technologii zpracování.

Způsob zpracování, postup pracovníků ČSÚ v jednotlivých fázích zpracování, popis technických zařízení a funkci programového vybavení byl dán technickým projektem a příslušnou dokumentací pro obsluhu počítačů. Součástí těchto dokumentů byl i popis bezpečnostních opatření proti možnému zanesení chyb do systému zpracování a podrobný popis systému prezentace výsledků voleb pro kandidující strany, ostatní volební orgány a veřejnost.

Mimořádná pozornost byla při tom věnována práci okrskových volebních komisí vzhledem k tomu, že zhruba na jedné třetině území ČR tyto komise zjišťovaly souběžně také výsledky hlasování ve volbách do Senátu. Postup okrskových volebních komisí při zjišťování výsledků hlasování upravovaly pokyny vydané ČSÚ jako součást závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb.

Se všemi vydanými pokyny byly seznámeny příslušné volební orgány, zejména pak okrskové volební komise, pro které byla organizována školení s doprovodným promítnutím instruktážního videopořadu. Pro okrskové volební komise byl také připraven program pro vyhotovení zápisu a pro předání výsledků hlasování v elektronické formě. Na lektorském zabezpečení těchto akcí se převažující mírou podíleli zaměstnanci regionálních pracovišť ČSÚ.

Mimořádným úkolem ČSÚ byl výběr a příprava zaměstnanců, kteří podle volební legislativy museli být pro výkon svěřených činností vybaveni písemným pověřením. Šlo o zajištění přebíracích pracovišť ČSÚ vytvářených u pověřených obecních úřadů a v Plzni, Brně a Ostravě u úřadů městských částí a městských obvodů v celkovém počtu téměř 500 pracovišť. Dále pak o pracoviště ČSÚ u krajského úřadu, kde se podepisoval zápis o výsledku voleb a zajišťovalo se předávání informací stranám v písemné i elektronické formě.

Celý projekt zpracování byl v úplné technologii ověřován před volbami ve třech celoplošných zkouškách na simulovaném příkladu a formou zátěžových zkoušek.

ÚVOD

System zpracování výsledků voleb byl postaven na skutečnosti, že rozhodujícím momentem bylo schválení zápisu o průběhu a výsledku hlasování příslušnou okrskovou volební komisí. Volební legislativa již žádnému volebnímu orgánu neukládala zápisy okrskových volebních komisí přezkoumávat a jedinou kontrolní funkci v tomto směru má ČSÚ, který v případě chyb v zápise jej může odmítnout a stanovit okrskové volební komisi lhůtu, ve které má nedostatky odstranit.

Bezchybně převzaté výsledky z volebních okrsků byly průběžně přejímány k ukládání a postupné sumarizaci v centrální databázi a po převzetí výsledků za všechny okrsky kraje byl zjištěn celkový počet platných hlasů v kraji a počty hlasů pro jednotlivé strany, vypočteno rozdělení mandátů v zastupitelstvu a vyhotoven zápis o výsledku voleb do zastupitelstva kraje. Jde o interaktivní systém přístupu více než 500 klientských stanic do centrální databáze v reálném čase, ze kterého byly převzaté okrskové výsledky obratem k dispozici v prezentačním systému a tak např. přes internet dostupné všem zájemcům.

Výsledky voleb

Po sečtení výsledků hlasování za všechny volební okrsky daného kraje byl zjištěn celkový počet platných hlasů v kraji a celkový počet platných hlasů pro každou stranu jednotlivě. Pokud strana získala alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů v kraji, postoupila do skrutinia, ve kterém byl rozdělován stanovený počet mandátů. Ke stranám, které takového podílu nedosáhly, se nadále nepřihlíželo.

Pro rozdělení mandátů stranám ve skrutiniu byla použita metoda d'Hondtova s upraveným prvním dělitelem d'Hondtovy řady dělitelů (číslo 1,42 místo čísla 1).

Stranou získané mandáty byly jednotlivým kandidátům přiděleny v pořadí, v jakém byli uvedeni na hlasovacím lístku. Pokud však kandidát obdržel tolik přednostních hlasů, že to činilo alespoň 10 % z počtu platných hlasů pro stranu v kraji, posunul se v pořadí pro přidělení mandátů na první místo. Kandidáti, kteří mandát nezískali, se stali náhradníky.

ZNAČKY V TABULKÁCH

- nulový údaj
 - 0 nenulový údaj, jehož velikost je menší než polovina jednotky v tabulce
 - x číselný údaj není logicky možný
- Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).